

Dosarul nr. 3ra-1356/22
2-21106496-01-3ra-29122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. L. Holevițcaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici și A. Bostan)

ÎNCHEIERE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Agenția Servicii Publice,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă
de Ȃiiubova-Moraru Elena împotriva Agenției Servicii Publice privind anularea
actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ
individual favorabil și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 6 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 iulie 2021, reclamanta a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Agenției Servicii Publice cu privire la anularea actului administrativ individual
defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și repararea
prejudiciului moral.

În argumentarea acțiunii, reclamanta a menționat că s-a născut la ***** pe
teritoriul actualei Republici Moldova, iar potrivit certificatului de naștere *****
din ***** , părinții ei sunt Ȃiiubova Zinovia și Ȃiiubov Iusif, ultimul fiind de
naționalitate azerbaidjan. Respectiv, reclamanta a preluat și poartă numele de familie
al tatălui ei Ȃiiubov Iusif, care este cetățean străin de naționalitate azerbaidjană.

A consemnat că de la bun început actele de identitate a reclamantei au fost
eliberate de autoritățile Republicii Moldova pe numele de familie Ȃiiubov, fapt
confirmat prin certificatul de naștere și pașaportul străin (ultimul fiind valabil până
la data de *****). Aceeași situație era și în privința buletinului de identitate
***** care a fost valabil până la 26 august 2009 (buletinul dat a fost distrus odată
cu eliberarea la 26 august 2009 a unui nou buletin de identitate, dar datele acestui
buletin urmează a fi prezentate de autoritatea publică pârâtă ce are sarcina onus
probandi.

Potrivit certificatului de căsătorie ***** din ***** , reclamanta s-a căsătorit
cu Moraru Alexandru, preluând după căsătorie numele de familie Ȃiiubova-Moraru.
După încheierea căsătoriei, reclamanta s-a adresat pentru schimbarea actelor de

identitate unde să fie înscrisă cu numele de familie după căsătorie, dar autoritatea publică nu a dorit să elibereze reclamantei buletinul și pașaportul străin cu numele de familie Ȃiiubova -Moraru, invocând în scrisoarea din 30 iunie 2009 că potrivit regulilor stabilite, litera „Ȃ” se transcrie în limba de stat la începutul numelor proprii în litera „E”, de care nu s-a ținut cont la eliberarea certificatului de naștere și căsătorie. Astfel, reieșind din poziția autorității publice reclamanta urma să fie înscrisă în actele de identitate cu numele de familie Eiiubova.

În legătură cu acest refuz al pârâtei de a emite actele de identitate cu numele de familie de fapt existent, la 6 iulie 2009, reclamanta a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei, prin care a solicitat obligarea ultimei să elibereze actele de identitate (buletinul de identitate și pașaportul străin) cu numele de familie Ȃiiubova-Moraru (buletinul de identitate și pașaportul străin).

Pe parcursul derulării acestui proces de judecată autoritatea responsabilă de emitere a actelor de identitate și-a schimbat poziția și prin scrisoarea din 14 august 2009 a menționat: „consideră oportun perfectarea actelor de identitate pe numele solicitat „Ȃiiubova-Moraru Elena Iusif”. Autoritatea publică și-a întemeiat această schimbare de poziție pe faptul că instrucțiunile privind actele de stare civilă „au fost întocmite la recomandarea lingviștilor Academiei de Științe privind scrierea și transcrierea numelor și prenumelor conform regulilor de ortografiere. Cadrul legal actul nu reglementează domeniul dat”. Imediat după această schimbare de poziție din partea autorității publice, la data de 26 august 2009, autoritatea publică a emis reclamantei buletinul de identitate cu numele de familie Ȃiiubova-Moraru Elena cu termenul de valabilitate până la data de *****, precum și la 14 septembrie 2009 a emis pașaportul străin cu același nume și prenume ce avea termenul de valabilitate până la data de *****.

În legătură cu emiterea de către autoritatea publică a actelor administrative favorabile, reclamanta și-a retras cererea de chemare în judecată, iar prin încheierea din 26 octombrie 2009 a Curții de Apel Chișinău s-a dispus încetarea procesului inițiat de reclamantă împotriva autorității pârâte.

A susținut că, începând cu luna mai 2021 intenționa să plece cu familia la odihnă și în vizită la rude peste hotarele Republicii Moldova, motiv din care a solicitat autorității publice, eliberarea pașaportului străin, valabilitatea căruia a expirat la data de *****, precum și eliberarea în același timp a buletinului de identitate valabilitatea căruia expira la *****.

Prin scrisoarea nr. Ȃ-78 din 5 mai 2021, autoritatea pârâtă a refuzat eliberarea actelor de identitate, motivând că potrivit pct.13 subpct. 9 din Regulile privind scrierea numelui de familie și prenumelui în documentele de stare civilă în urma schimbării, rectificării sau transcrierii acestora, aprobate prin ordinul Ministrului Justiției nr. 566 din 26 mai 2016, „litera „Ȃ” inițială sau la început de silabă, se transliterează din limba rusă prin litera „E” (Eiiubova și Eiiubova -Moraru)”.

În același timp, autoritatea pârâtă a motivat că: „De asemenea, ca urmare a consultării Institutului de Filologie a Academiei de Științe a Moldovei, privitor la scrierea în limba de stat a prenumelui și numelui cu litera inițială „Ȃ” conform regulilor ortografice actuale, instituția consideră inadmisibilă utilizarea unor astfel de practici”.

La 20 mai 2021, reclamanta a înaintat cerere prealabilă împotriva actului administrativ defavorabil contestat, iar prin scrisoarea nr. 01Ă-367/21 din 14 iunie 2021 a Agenției Servicii Publice a fost respinsă.

A notat că, până la momentul înaintării prezentei cereri de chemare în judecată, reclamanta nu deține pașaport străin și se află în situația imposibilității plecării la odihnă și la rude peste hotarele Republicii Moldova, din motivul refuzului pârâtei de a i se elibera pașaportul străin.

Potrivit art. 55 alin. (2) din Codul familiei, copilul dobândește numele de familie al părinților săi, iar conform art. 36 alin. (1) din Codul civil, orice persoană fizică are dreptul la numele stabilit sau dobândit potrivit legii, iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, numele de familie se dobândește prin efectul filiației și se modifică prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.

Or, actul administrativ are drept temei de drept Regulile privind scrierea numelui de familie și a prenumelui în documentele de stare civilă în urma schimbării, rectificării sau transliterării acestora, aprobate prin Ordinul Ministerului Justiției nr. 566 din 26 mai 2016, dar aceste reguli sunt aplicabile exclusiv documentelor de stare civilă, dar nu actelor de identitate, care în prezentul caz sunt pașaportul străin și buletinul de identitate.

În acest sens, a subliniat că art. 7 al Legii privind actele de stare civilă clar enumeră care sunt actele de stare civilă și în mod special: certificate de stare civilă de naștere, de căsătorie, de divorț, de schimbare a numelui și/sau a prenumelui, de deces. Respectiv, actul administrativ contestat nu are un temei de drept, or, norma de drept la care face referire autoritatea pârâtă este aplicabilă în cazul actelor de stare civilă, pe când obiectul litigiului este refuzul la eliberarea actelor de identitate. Aceleași argumente sunt valabile și pentru motivarea autorității publice cu referire la consultările Institutului de Filologie a Academiei de Științe a Moldovei privitor la scrierea în limba de stat a prenumelui și numelui cu litera inițială „Ă” în sensul că este inadmisibilă utilizarea unor astfel de practici de scriere a numelui de familie cu litera Ă. Or, anumite consultări sau opinii nu pot constitui acte normative, cu atât mai mult dacă aceste opinii/consultări intră în contradicție cu drepturile la numele de familie stabilite de legi constituționale și legi organice.

Mai mult decât atât, după cum s-a menționat supra, numele de familie a reclamantei este de origine străină, nefiind acceptabil în acest caz orice modificare a lui conform anumitor opinii consultative privind modul de scriere a numelor de familie în limba română.

În astfel de situații a numelor de familie străine, pct. 4 din aceleași Reguli de scriere a numelor de familie în actele de stare civilă stabilește *expressis verbis* că, în cazul numelor de familie străine numele se scrie conform ortografiei limbii de origine a numelui utilizat. Abordarea autorității publice pârâte este cu atât mai stranie, deoarece în perioada anului 2009 a existat un refuz similar și respectiv inițiat un proces de judecată pe același subiect, iar pe parcursul derulării procesului autoritatea publică a recunoscut, prin scrisoarea din 14 august 2009, ilegalitatea refuzului și respectiv necesitatea eliberării actelor de identitate cu numele de familie Ȃiiubov- Moraru, care s-a solicitat a fi eliberate după încheierea căsătoriei de către reclamantă.

Astfel, această dispută a existat deja între reclamantă și autoritatea pârâtă, fiind eliberate actele de identitate cu numele de familie Ȃiiubov- Moraru, iar la momentul

de față autoritatea publică pârâtă nu poate din nou refuza eliberarea actelor de identitate pe același aspect (valabilitatea cărora a expirat sau expiră), deoarece acest fapt afectează situațiile juridice definitive și dreptul dobândit al reclamantei la numele de familie în forma actuală de scriere Ȃiiubov-Moraru, fapt ce este în contradicție directă cu art. 30 din Codul administrativ, care stabilește că autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite.

Cu privire la repararea prejudiciului moral, a invocat că drept efect a actului administrativ contestat, reclamanta a suportat și continuă să suporte în continuare stări de anxietate, frustrare și neliniște. Aceste stări se datorează în primul rând, refuzului repetat a autorității publice de a i se elibera actele de identitate, iar în rândul al doilea, datorită faptului că prin efectul lipsei pașaportului străin reclamanta este în imposibilitate de a plica atât la odihnă, cât și la rude peste hotarele Republicii Moldova.

Din aceste considerente, reclamanta a suportat un prejudiciu moral, care nu poate fi compensat decât prin echivalentul bănesc a sumei de 80,000 MDL, iar această sumă solicitată cu titlu de prejudiciu moral urmează a fi adjudecată de către instanța de judecată în temeiul art. 53 al Constituției, art. 24 alin. (2) și art. 35 din Codul administrativ, precum și art.19 alin. (1) și (2) din Codul civil.

Reclamanta a solicitat constatarea nulității răspunsului nr. 02-Ȃ-78 din 5 mai 2021 al Departamentului înregistrare și evidență a populației al Agenției Servicii Publice și a răspunsului nr. 01/Ȃ-367/21 din 14 iunie 2021 al Agenției Servicii Publice, prin care s-a respins cererea prealabilă, obligarea Agenției Servicii Publice să elibereze Elenei Ȃiiubova-Moraru pașaportul străin și buletinul de identitate pe numele Elena Ȃiiubova-Moraru și încasarea de la Agenția Servicii Publice în beneficiul său a sumei de 80,000 MDL (optzeci mii lei moldovenești) cu titlu de prejudiciu moral.

Prin încheierea din 22 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ a reclamantei împotriva Agenției Servicii Publice, în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 80 000 lei.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins cererea de chemare în judecată.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 27 decembrie 2021, cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Elena Ȃiiubova-Moraru a depus apel nemotivat, iar la 18 aprilie 2022, cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a depus motivarea acestuia împotriva hotărârii din 22 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Prin decizia din 6 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis cererea depusă de Elena Ȃiiubova-Moraru. S-a casat hotărârea din 22 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o nouă decizie prin care: S-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Elena Ȃiiubova-Moraru împotriva Agenției Servicii Publice privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil. S-a anulat actul administrativ individual defavorabil – decizia nr. 02-Ȃ-78 din 5 mai 2021 a Agenției Servicii Publice și decizia nr. 01/Ȃ-367/21 din 14 iunie 2021 a Agenției Servicii Publice, adoptate în procedura prealabilă. S-a obligat Agenția

Servicii Publice să elibereze Elenei Ȃiiubova–Moraru pașaportul cetățeanului Republicii Moldova și buletinul de identitate pe numele Elena Ȃiiubova-Moraru.

La 13 septembrie 2022, Agenția Servicii Publice a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 6 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea actului judecătoresc și emiterea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea din 22 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

La 31 ianuarie 2023, prin intermediul oficiului poștal, în adresa intimatei a fost expediată copia recursului depus de Agenția Servicii Publice, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 15 februarie 2023, Ȃiiubova–Moraru Elena, reprezentată de avocatul Tarnovschi Vasile, a solicitat declararea recursului depus de Agenția Servicii Publice ca inadmisibil.

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu actele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestora, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96–114.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art. 97 alin. (1) și alin. (3) din Codul administrativ, rezultă că notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma

stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Astfel, din actele cauzei cert rezultă că dispozitivul deciziei contestate a fost pronunțat de Curtea de Apel Chișinău la 6 septembrie 2022 în ședință publică și notificată recurentei la 14 septembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei.

Se mai constată că în dispozitivul deciziei din 6 septembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a indicat cu suficientă claritate căile, termenul și modul de atac al acesteia prevăzut de legislația în vigoare.

La 13 septembrie 2022, cu respectarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, Agenția Servicii Publice a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 6 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, menționând că argumentarea detaliată a recursului va fi prezentată suplimentar după notificarea deciziei motivate a instanței de apel (f. d. 125).

Se reține că la 9 noiembrie 2022, Curtea de Apel Chișinău, prin intermediul poștei terestre, a expediat recurentei spre cunoștință copia deciziei motivate din 6 septembrie 2022, iar la 15 noiembrie 2022, Agenția Servicii Publice a recepționat copia actului judecătoresc motivat, fapt ce se confirmă prin avizul poștal anexat la materialele cauzei (f.d. 123).

Așadar, având în vedere cele expuse mai sus, se înțelege că termenul de 30 de zile, prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, pentru prezentarea recursului motivat a început să curgă la data de 16 noiembrie 2022, ziua imediat următoare datei notificării deciziei motivate a instanței de apel și urma să expire la data de 19 decembrie 2023, zi de joi.

Cu toate acestea, în pofida obligațiilor sale procesuale, Agenția Servicii Publice nu a depus motivarea recursului nici până în prezent, motiv pentru care survin consecințele art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ – recursul se declară inadmisibil, în special, când motivarea recursului nu a fost depusă.

Sub aspectul dat, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că recursul depus împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

Respectiv, dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură să facă vizibile ilegalitatea deciziei contestate.

Așadar, recurenta, Agenția Servicii Publice nu s-a conformat prevederilor legale și a formulat cerere de recurs nemotivată, fără a evidenția motivele ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la manifestarea dezacordului față de soluția pronunțată în apel.

Această circumstanță face imposibilă exercitarea controlului judiciar de către instanța investită cu soluționarea căii de atac. Mai cu seamă că în cererea de recurs nemotivată, Agenția Servicii Publice a evidențiat că recursul motivat va fi depus

după recepționarea deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău. Or, în recurs nu este suficientă simpla expunere a dezacordului cu soluția instanței judecătorești, dar este necesară motivarea cu indicarea temeiurilor de ilegalitate pe care se întemeiază calea de atac, motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o decizie neîntemeiată. Condiția legală a expunerii motivelor de recurs implică determinarea greșelilor anume imputate instanței ierarhice inferioare, cu expunerea argumentată a criticilor în fapt și în drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că circumstanțele descrise supra evidențiază caracterul echivoc al recursului depus de Agenția Servicii Publice, or, ultima fiind interesată în soarta soluționării prezentului litigiu, urma să întreprindă măsurile necesare de a proteja dreptul său de acces la instanță prin depunerea motivării recursului în termenul stabilit de lege, care să corespundă exigențelor impuse de legiuitor, condiție însă ce nu se atestă la caz.

În conformitate cu art. 230, art. 246 alin. (1) și alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Agenția Servicii Publice se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu